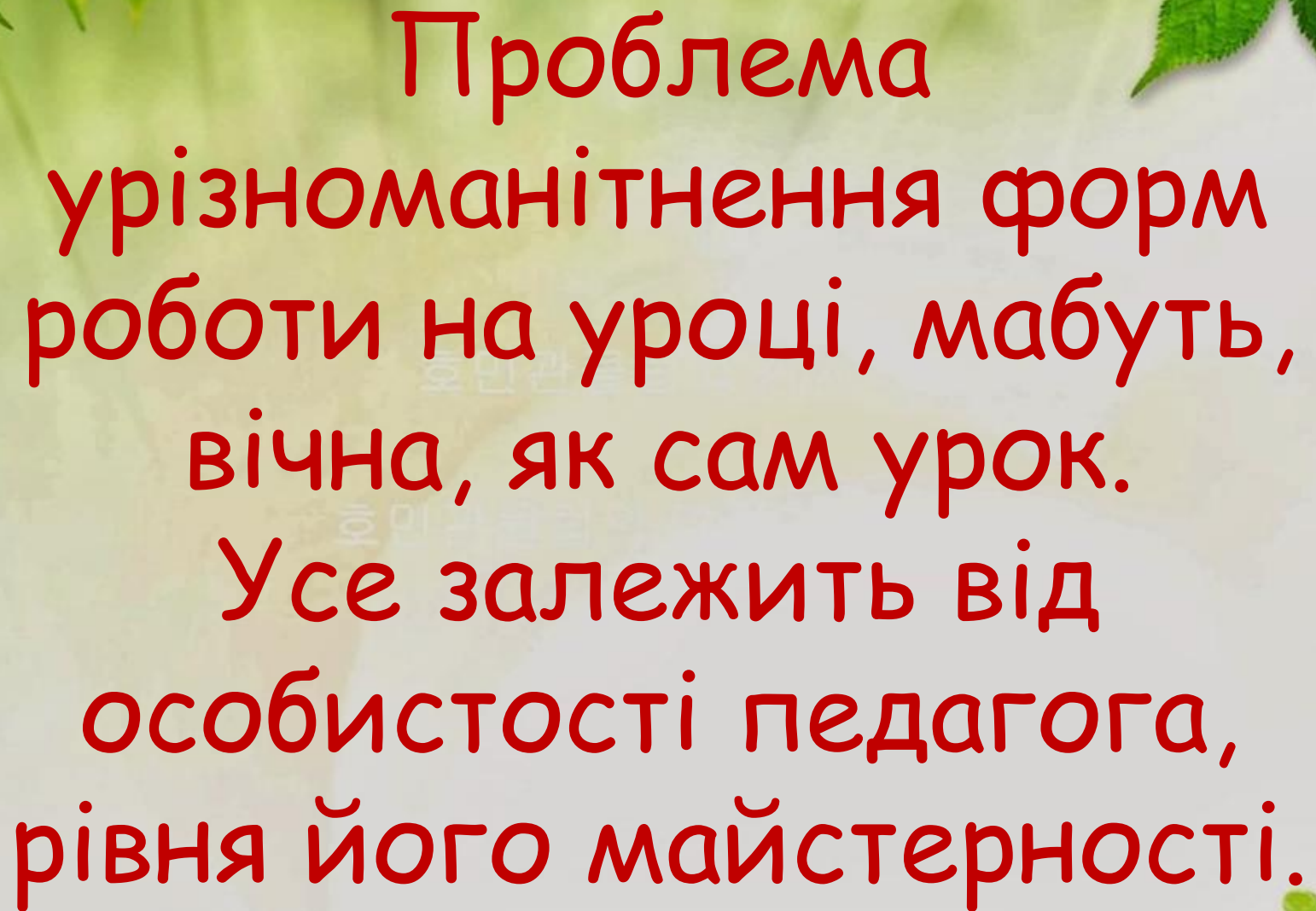

ОДЕСЬКИЙ ЛІЦЕЙ №63

**Нестандартні
методи навчання на
уроках біології**

Вчитель біології
Катерина БАКАЛ

The background features a soft-focus green environment. In the top left and top right corners, there are clusters of vibrant green leaves on thin branches. At the bottom center, a small green seedling with two leaves is growing out of a mound of dark brown soil.

Проблема
урізноманітнення форм
роботи на уроці, мабуть,
вічна, як сам урок.
Усе залежить від
особистості педагога,
рівня його майстерності.

Мета моєї роботи сформувати поняття про основні види нетрадиційних уроків

Предмет дослідження полягає у специфіці та значенні проведенні нестандартних уроків, виявленні переваг та недоліків застосування нетрадиційних форм організації занять біології.

Об'єкт дослідження-нетрадиційні форми навчання.

Основні завдання роботи полягають у тому, щоб:

- з'ясувати місце нетрадиційних уроків у шкільному курсі біології;
  - охарактеризувати основні види нетрадиційних уроків;
  - навести приклади деяких нестандартних уроків.
-

Нестандартний урок -

це імпровізоване навчальне заняття, що не має традиційної структури.

- Такі уроки не вкладаються (повністю або частково) в рамки виробленого і сформованого дидактикою.
- Викладач не дотримується чітких етапів навчального процесу, традиційних методів, видів роботи.

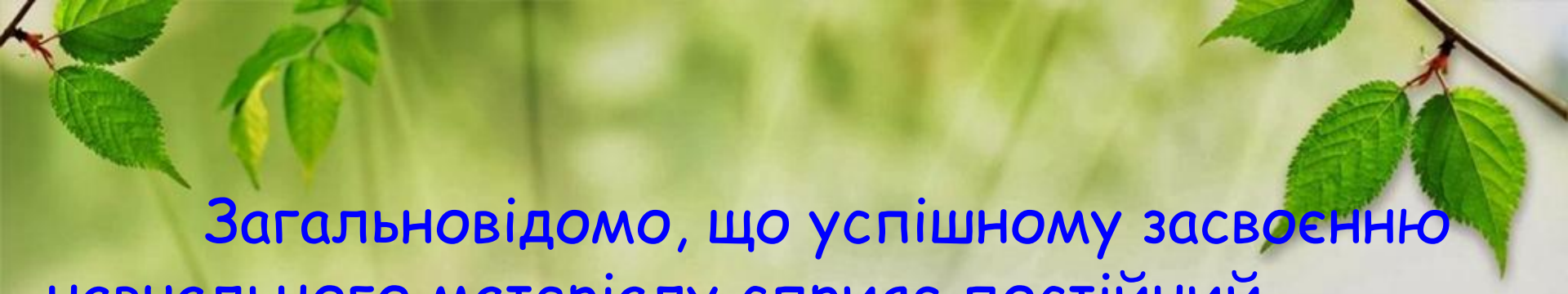

В структурі нестандартного уроку можна виділити три основні етапи:

- Підготовчий – період, в якому активну участь беруть і вчитель, і учні;
- Хочу звернути увагу на другий та найголовніший етап, власне урок який складається з трьох частин.
- На I етапі висуваються проблеми, виявляється ступінь готовності до знаходження шляхів досягнення цілей уроку;
- II етап – етап повідомлення нового матеріалу, формування знань учнів у різних “нестандартних” формах організації їхньої розумової діяльності;
- III етап присвячений формуванню вмінь та навичок в якому контроль зазвичай не виділяється, а “розчиняється” в кожному з попередніх.
- Аналіз уроку – оцінюються як підсумки навчання, виховання, розвитку учнів, так і картина спілкування – емоційний тонус уроку.

*Порівняно зі звичайним, нормативним
заняттям, нестандартний урок*

- максимально стимулює пізнавальну самостійність, творчу активність та ініціативу учнів.
- Навчання на ньому спрямоване на підвищення їхніх знань, формування працьовитості, цілеспрямованості, потрібних у житті навичок і вмінь.

Загальновідомо, що успішному засвоєнню навчального матеріалу сприяє постійний інтерес дитини до предмета вивчення.

Потурбуватись про виникнення та зростання цього інтересу – справа вчителя. Тому мені дуже подобаються слова видатного педагога *Сухомлинського*:

«Будьте самі шукачами, дослідниками. Не буде вогника у вас – вам ніколи не запалити його в інших».

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Урок-дослідження -

це така навчальна форма, в якій домінує дослідницький метод вивчення матеріалу.

Використання цього типу уроку зумовлене проблемами сучасного суспільства, яке ставить перед навчальним закладом завдання виховати творчу особистість, розвинути творчі задатки учнів, навчити їх мислити, здобувати знання самостійно й застосовувати їх на практиці.

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Урок прес-конференція

Наприклад уроки, що нагадують публічні форми спілкування, одним з них є урок прес-конференція. Даний урок побудований у вигляді обговорення про попередження захворювань органів кишково-шлункового тракту та їх профілактики, із присутністю мікробіолога, санепідеміолога, гематолога, валеолога, лікаря та журналістів різних видань. Доцільність проведення таких уроків стимулює учнів до самостійної пізнавальної діяльності та відповідає їх віковій категорії.

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Урок-мандрівка

Однією з найцікавіших форм уроків, що проводяться на всіх етапах вивчення матеріалу, є уроки-мандрівки. Особливість цих уроків полягає у тому, що педагогічний процес реалізується як в умовах класного приміщення, так і поза ним. Підсумовуючи тему «Кров і кровообіг», узагальнюючий урок провела у формі подорожі, де за поданим маршрутом учні мандрували «Рікою життя» узагальнюючи і систематизуючи багаж знань.

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Урок-слідство

Як стверджували давні філософи «Не здивувати - не навчити». Тому проводжу уроки, що засновані на формах практичної діяльності. Одним з таких видів уроків є урок - слідство. Вивчаючи тему «Тип Плоскі черви. Особливості процесів життєдіяльності», учні проводять слідство, як людина може заразитися паразитичними формами плоских червів і до яких наслідків це призведе. Цінність уроків-досліджень у тому, що під час їх проведення поєднуються індивідуальні та групові форми роботи і створюються умови для само-стійної роботи учнів з опанування навчального ма-теріалу за рахунок розвитку інтелектуальних умінь.

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Урок-змагання

Уроки-змагання швидше покликані узагальнити, систематизувати і перевірити знання учнів. Такі уроки практикують проводити з 5 класів, тому що вони у нетрадиційній ігровій формі формують в учнів згуртованість, стійкість, бажання не підвести однокласників, допомагають розкрити особисті здібності задля перемоги команди, до складу якої вона входить. Робота на кінцевий результат, на перемогу змушує школяра працювати самостійно, виробляє навички самоаналізу, формує точну самооцінку.

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Урок-проєкт

Важливим є підхід, який надав би можливість школярам працювати самостійно і стимулював до подальшого навчання. Саме проєктна діяльність-один зі способів досягти поставленої мети. Починаючи з 5 класу, учні працюють над дослідницькими проєктами. Вони проводять спостереження за явищами природи, вчаться робити висновки. В роботі над проєктом «Користь і шкода від опалого листя» проведені спостереження за деревами шкільного подвір'я, за зміною кольору листя, термінами листопаду. Діти прийшли до висновку, що дорослі часто порушують правила поведінки в природі.

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Інтегрований урок

У сучасному педагогічному процесі значного розвитку набула ідея міжпредметної інтеграції. Інтегрований урок-це новий тип уроку, у якому навколо однієї теми поєднано відомості різних навчальних предметів. Такі нестандартні уроки дають можливість учите-леві разом з учнями опанувати значний за об-сягом навчальний матеріал, домогтися фор-мування міцних, усвідомлених міжпредметних зв'язків, уникнути дублювання у вивченні низки питань, досягти цілісності.

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Урок-диспут

Головна цінність цих уроків полягає в тому, що в них формується діалектичне мислення. Це невимушена, жива розмова учнів, яка дозволяє висловити свою точку зору, власну думку, обґрунтувавши її, виробити вміння сприймати доводи опонента, знаходячи слабкі місця, вміння ставити питання за фактичним матеріалом теми, активно перетворювати знання на переконання. Підготовка до уроку-диспуту змушує учнів опрацьовувати додаткову літературу. На початку уроку учням пропонуються цікаві факти, докази, аргументи, котрі записуються в зошит. У процесі підготовки до диспуту клас поділяють на дві групи, два табори, які дотримуються діаметрально протилежних точок зору. У кожному таборі мають бути різні "спеціалісти". Вони задають один одному питання, вислуховують відповіді, погоджуються або не погоджуються, приходять до спільної думки.

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Театралізовані уроки

- *виконання ролей за сценарієм,*
- *імітація певної діяльності.*

Збуджують інтерес до навчання, спираючись переважно на образне мислення, фантазію, уяву учнів.

Приклади застосування нестандартних уроків при вивченні біології

Урок-залік

Залік — це форма перевірки навчальних досягнень учнів з вивченої теми чи розділу курсу навчального предмета. Його метою є оцінювання навчальних досліджень, систематизація, узагальнення та поглиблення знань, усунення прогалин у знаннях учнів. Ефективність уроку-заліку значною мірою залежить від його підготовки.

На ефективність уроку-заліку значною мірою впливають створення сприятливого мікроклімату, забезпечення позитивного емоційного настрою на залік, атмосфера доброзичливості, співробітництва та співдружності, дотримання педагогічного такту. Урок-залік — це не тільки контроль за навчальними досягненнями учнів, але й важливий стимулюючий чинник їх навчально-пізнавальної діяльності.

Переваги застосування нестандартних форм організації занять біології

Ефективність нестандартних уроків забезпечується за умови володіння вчителем методикою їх проведення та умілого використання таких уроків у певній системі в поєднанні з традиційними формами роботи.

Таким чином можна виділити такі переваги нестандартних уроків:

- підвищується інтерес учнів до навчання;
- їх активність в пізнанні і творчості;
- самостійність пошуків знань;
- використання інноваційних та інформаційних педагогічних технологій.

Недоліки застосування нестандартних форм організації занять біології

Але поряд з перевагами, не можна оминати складності і недоліки використання нестандартних уроків:

- затрати більшого часу на підготовку і проведення таких уроків;
- організаційні труднощі (дисципліна, правила поведінки); ускладнюється система оцінювання, аналізу результатів навчання;
- забезпечення науково-методичної і матеріально-технічної бази навчання.

Висновки

Підводячи підсумок хочу підкреслити, що нестандартні уроки дозволяють урізноманітнювати форми й методи роботи, позбавлятися шаблонів, провести заняття на якісно новому рівні, врахувати психологічні та вікові особливості дітей, значно посилити їх інтерес до вивчення біології, розвивати логічне мислення школярів, навички пошуку інформації, групової роботи, формувати ключові компетентності учнів, тим самим покращити якість їх знань з предмету.

Коли закінчився урок, а дитячі очі світяться, і коли учні промовляють: «Дякуємо за урок!». Ось тоді, я вважаю урок ефективний з різних сторін: і педагогічної, і людської.

Дякую за увагу!